

הממשי כפקק

אתיחס לשני משפטים מתוך 'הקדמה למהדורה האנגלית של סמינר XI' אלו המופיעים בין ההצעה לפאס לבין האיזכור של ג'ויס: "עשיתי זאת (הצעת הפאס) מכח הרעיון היחיד המתקבל על הדעת שיצרתי לגבי האובייקט, זה של האובייקט כסיבת האיווי, של מה שחסר. החסר של החסר עושה את הממשי, שמופיע רק שם, כפקק. פקק הנתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי, שבמעט שאנו יודעים בנוגע לממשי חושף את האנטינומיה לכל סבירות (נדמות אמיתית - vraisemblance)".

משפטים אלו עוררו בי שאלות: בראשן, כיצד, מתי ומדוע משמש הממשי פקק לאובייקט האבוד, סיבת האיווי. מה עוד שהמילה 'פקק' שמורה לרוב בהוראתם של לאקאן ומילר לאובייקט a עצמו, כפקק של הסירוס. יתר על כן, בסמינר XX, הקודם למאמר, מגיע לאקאן למסקנה שאובייקט a אינו אלא נדמה, semblant. כפי שמלמד מילר: "אובייקט a אינו מחזיק מעמד באונטי (כקיום). לעומת האונטולוגי, ההוויה). הוא יצירה לוגית, נדמה". ואיך זה נדרש הממשי כפקק על נדמה? הפקק נתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי, מדוע על ידי המונח? כאשר לאקאן למדנו שהממשי הוא הבלתי אפשרי.

אתמקד בשאלה המרכזית. לדעתי ניתן להשיב בשני נתיבים, האחד מצדה של 'דחיפות הסובייקטיבית', בכניסה ובמהלך האנליזה. האחר מן הצד הנקרא דחיפות של ההויה המדברת, לסיפוק, במהלך ובסיום האנליזה.

א. הממשי כפקק על אובייקט a הוא המועקה. לאקאן מציין את המועקה כממשי לאורך הוראתו: "...שיום של הממשי כמו מה שמתרחש עובדתית, המועקה". (סמינר XXII). "...הממשי בסמלי - כלומר מה שמן הממשי מהדהד את עצמו בתוככי הסמלי הוא מה שאנו מכנים מועקה" (סמינר XXIV). מילר . בסמינר "חלקי חילוף" במבוא לקריאת הסמינר 'המועקה' מלמד: " האובייקט מעורר המועקה אינו מופיע בכל מקום, הוא מופיע במקום ממנו אובייקט a בדרך כלל מוחסר, מוצא החוצה...". המועקה מול האל ביתי. "המועקה מופיעה כשהחסר אינו חסר, כשאובייקט a נרשם במקום הריק...גירוי דחפי שמוליד את המועקה". אן ברו, במאמר ב 'Different urgencies' Lacanian Review, מעידה על המועקה כמה שהריץ אותה בדחיפות לאנליזה. בתוך המועקה כל רגע נראה לה כנצח. זמן הווה עם עודפות. זאת היא מכנה בציטוט המשפט שאנו דנים בו 'הממשי כפקק'. מה שהריץ אותה לאנליזה, לדבריה, הייתה הדחיפות לצאת מזה, למסך את זה בכנון מחדש של שרשרת המסמנים, הקניית מובן. כאן המקום לציין שבעבר, עם הוראתו הראשונה של לאקאן, היה הסימפטום תנאי לכניסה לאנליזה, כלומר התביעה לפירוש, ההעברה. כפי שהדגיש פרנק רולייר בהרצאתו, כאן הדחיפות שמעורר הממשי של המועקה קודמת להעברה. עדה אחרת, בנדיקט ז'ולין, ב 'An intermittent solitude' הגיעה לאנליזה בעקבות מה שהיא מכנה 'צו של ההתענגות', הגוף היה חולה. ששה חודשי אשפוז על אנורקסיה, אופנות ברורה של 'החסר של החסר'. באשר ל "... נתמך על ידי המונח של הבלתי אפשרי", רואים זאת היטב לדעתי במקרה שהציג מרקו ב 'קשרים': הפציננטית הגיעה בדחיפות כי לא יכלה להחזיר את זמן העבר, 'זה בלתי אפשרי', משהו שניתן להגיד, בניגוד לממשי ומכאן 'המונח התומך', משהו שמכנים אותו 'בלתי אפשרי'.

ב. עם כל זאת, ההקשר בו נכתבו המשפטים, בצמוד להצעה לפאס כשבקבותם כותב לאקאן על התייחסותו לג'ויס, יותר ממרמז כי 'הממשי כפקק' מכוון לסינטום של סוף אנליזה. כיצד? את הקישור בין אובייקט סיבת האיווי, לא כיצירה לוגית, מצאתי בפרק הראשון של סמינר XXIII, 'ג'ויס הסינטום', בעקבות ההיזכרות שמילר רואה ב'הקדמה...' המשכו של סמינר זה. בעמ' 17, בהמשך למשפט המפורסם "...הדחפים הם ההד בגוף של העובדה שישנה אמירה". וכך כותב לאקאן: "אמירה זו, על מנת שתהדהד, שתצלצל, מילה אחרת לסינטום מדקאן, צריך שהגוף יהיה רגיש אליה. שהוא אכן, זו עובדה. זה כי לגוף מספר פתחים שהחשוב מביניהם הוא האוזן, כי אין היא יכולה לסתום עצמה, לנעול עצמה, להיסגר. באמצעות זאת עונה בגוף מה שכינית הקול. הבעיה היא ללא ספק שאין רק האוזן, ושהמבט מתחרה בה באופן ראשון במעלה".

מילר, בסמינר האחרון שלו, ההוויה והאחד, ממקם, בוודאי גם בעקבות המשפטים הנדונים, את הפקק כרגע של הפאס. אביא כאן את תקציר דבריו: שלוש תקופות בהוראתו של לאקאן שוות ל שלוש סיבות איווי. הסיבה השלישית, הממשית, היא הסינטום; "לאקאן מקנה כאן את מלוא ההשלכה לפילוג של פרויד בין הלא מודע לאיד... האיד מקום הדחפים. מן הצד של האיד אין אנו יכולים לבדד את החסר בהויה. לאקאן מכנה פאס את הרגע בו מוסרת האנליזה לאנליזנט את הויות, כשהפיקציות של החסר מתכווצות. פקק על החסר בהויה שהפוסט פרוידיאנים כינו אובייקט חלקי. רגע באנליזה בו עוברים מן הלא מודע אל האיד ובו **אין לנו עדיין מן האיד אלא את הפונקציה שלו כפקק על החסר בהויה. אין לנו עדיין מן האיד אלא גישה מן הצד של ההויה וניתן לומר: זה עושה פקק**".¹ מדבריו ניתן להבין כי מדובר באותו הפקק: בנוסחו של פרויד, הסיורוס, ועל פי לאקאן, האובייקט החלקי, העונה לפתחים בגוף. מילר מבדיל בין רגע זה לבין הקיום שמתמיד, ההתענגות, החיבור בין האחד והגוף. הפקק לדידו הוא אם כן רגע של הויה, שלב מעבר, גשר אל יש מן האחד של ההתענגות איתו ניתן לדעת לעשות. אם כך, מדוע מכנה אותו לאקאן 'ממשי'? ההשערה שלי היא שזהו הרגע של הלא מודע הממשי שבהיותו פקק על החסר מחלץ את הסינטום, את ההתענגות שבגוף, כקיים. המחשה לדבריו מצאתי, נראה לי, בעדותה של אן ליזי המופיעה ב Cause du desir מס' 82, 'אתגר עבור הקליניקה' תחת הכותרת 'אור וגלים קלים', וכך היא אומרת: "האנליזה שלי יצרה סדרה של 'אינים' (il n'y a pas) אבל היא גם בודדה 'יש' אחד: את זה. את רצה (coureuse), בצרפתית יש למילה יותר ממובן אחד)". רצה נשמע כמו מסמן של הויה, אין בו את הימחוץ לכל מובן ואת האנטינומיה לכל סבירות. ראוי לציין כי העדות ממשיכה עם 'לדעת לעשות עם...

¹ ההדגשה היא שלי